

Förbundsstyrelsens kommentarer till Otrygghetsrapporternas slutliga rekommendationer

Kent Werne har under kongressperioden lämnat en rad rapporter med många olika rekommendationer. Flera av dessa har varit relevanta och lett till direkta förändringar av förbundets arbete. Utöver detta har Kent nu återkommit med tolv summerande rekommendationer om framtida behov. Dessa tolv förslag kommenteras nedan utifrån FS perspektiv som ett medskick till kommande förbundsledning.

1. En aktionsgrupp för bättre frilansarvoden

Nivåerna på arvoden för uppdragstagande journalister är av grundläggande intresse för journalistförbundet. Detta har under pågående kongressperiod i första hand hanterats genom breda samarbeten utifrån skiftande motparter, oftast kopplat till så kallade villkorade utspel om så kallade fulavtal. Dessa har i samordnats via förbundets ordinarie förhandlingsverksamhet. Parallellt med detta har återkommande kampanjer genomförts, inte minst för att sprida kunskap om frilanskalkylatorn. Det kan dock diskuteras om inte ytterligare intensitet i frågan är nödvändig för att bevaka medlemmarnas intressen. Erfarenheten från föregående kongressperiod, med en aktionsgrupp angående bemanningsfrågan, visar att det går att bedriva strukturerad verksamhet för att sätta en fråga än tydligare på agendan. Utmaningen i detta sammanhang är dock själva samordningen, då det handlar om betydligt mer heterogena grupper än de bemanningsanställda. I samband med den utvärdering av frilansstrategin som pågår på kanslinivå har FS också uppdragit åt ledningen att utforma konstruktiva förslag till ett mer aktionsinriktat arbete (vilket inte utesluter en grupp såsom föreslagits) för att uppnå bättre frilansarvoden. Denna utvärdering inkluderar även rekommendationerna 2 o 4.

2. Arvodesansvarig inom Servicebolaget

Att arbeta än mer med stöd i samband med arvodesförhandlingar kan tyckas logiskt för att ge utökad medlemsnytta även åt uppdragstagare. I stor utsträckning sker emellertid detta redan idag. Den vanligaste frågorna från frilansjournalister som kontaktar förbundets förhandlingsjour handlar just om arvoden. Dessa råd kan säkerligen utvecklas, men detta bör i så fall ske inom det naturliga kvalitetsarbetet inom förbundet. Servicebolagets verksamhet är frikopplad från det som traditionellt har ansetts vara fackligt arbete, och det är viktigt att den gränsdragningen kvarstår. Däremot finns ingen motsättning till att inom Servicebolaget genomföra utbildning för frilansar som gynnar prissättning och förhandling.

Servicebolagets styrelse har också fattat beslut om en förändring i riktning mot den föreslagna rekommendationen. I övrigt se även svar punkt 1.

3. Ett lägsta accepterat frilansarvode

Att koppla det fackliga löftet tydligare till arvodesrekommendationerna var en del i grundtanken med att införa frilanskalkylatorn. De minimilöner som är fastställda förbundets kollektivavtal anses vara det löfte varje medlem har ingått att inte underskrida. Att utforma varningssignaler då kalkylatorns omräkning visar på att löftet skulle utmanas har varit Förbundsstyrelsens önskan. Emellertid har det inte visat sig vara fullt så enkelt rent tekniskt, då det finns omräkningsutmaningar. Att varna för nivåer som kraftigt understiger lägstalönen borde dock vara genomförbart.

Noterbart i sammanhanget är dock att kritik har höjts från frilansfackligt håll om att ett etablerat lägsta accepterat frilansarvode skulle underminera rekommendationens nivåer och skapa ett nytt, betydligt lägre, golv.

4. Avtal med enskilda företag om frilansarvoden

Detta har varit en av de vägar som Förbundsstyrelsen har valt att uppmuntra för att bryta negativ utveckling. Strategin har då i första hand varit att träffa avtal med mer progressiva uppdragsgivare för att skapa så kallad best practice och få andra mer ovilliga beställare att se fördelar med kollektiva lösningar. Problemet med att nå framgång med detta har emellertid visat sig större än väntat, då det bygger på total uppslutning från berörda uppdragstagare inom förbundet. En framförhandlad miniminivå på arvode tolkas oftast som ett hot mot nuvarande nivåer för etablerade medarbetare, vilket utmanar hela tanken med kollektiva avtal med miniminivåer. I övrigt se även svar punkt 1.

5. Organisera och stötta de som jobbar för underleverantörerna

Att erbjuda en bättre struktur för de som arbetar inom underleverantörssektorn är stor vikt för Journalistförbundet, enligt Förbundsstyrelsen. Att samla dessa inom speciella föreningar inom vår organisation är därför en god idé i teorin. I praktiken har det visat sig att det är svårt att skapa hållbarhet i sådant arbete. Det kan emellertid inte avskräcka oss från nya försök. Det är dock av största vikt att vi lär oss löpande av tidigare försök, inte minst genom dokumentation och analys. Hemligheten bakom en lyckad organisering handlar lika mycket om tajming som innehåll.

6. Vidga och förtydliga kriterierna för medlemskap

Detta är en analys som Förbundsstyrelsen delar och som ligger till grund för de förslag om ändringar som kongressen nu har att ta ställning till.

7. Begär inkoppling av relevanta bolag

Detta är ett arbete som förbundet redan driver, men det finns all anledning för kommande Förbundsstyrelse att följa upp och därefter analysera om det kan ske med större framgång.

8. Uppmuntra gemensamma klubbar/intresseföreningar

Se svar punkt 5.

9. Sätt press på public service-företagen

Detta är en viktig väg för att skapa bättre förutsättningar för kolleger som verkar som underleverantörer åt PS. Frågan lyfts därför redan regelbundet av våra arbetsplatsklubbar, men har även förts fram direkt till regeringens utredare i samband med dennes uppdrag att presentera ett nytt förslag till sändningstillstånd.

10. Utnyttja MBL:s förhandlingsregler vid inköp

Att till fullo använda befintliga regelverk för att uppnå maximal effekt i det fackliga arbetet är nödvändig för att nå framgång. Just denna möjlighet är därför en del av ordinarie facklig förbundsutbildning, men det har även hållits riktad utbildning till direkt berörda klubbar.

11. Ett uppgraderat omställningsavtal

Journalistförbundet har sedan länge varit drivande inom PTK för en uppdatering av gällande omställningsavtal, med målet att fler ska omfattas. Förhandlingarna har strandat ett flertal gånger, främst på grund av arbetsgivarnas orimliga motkrav. Med tanke på den nuvarande överfinansieringen av det befintliga avtalet och det skriande behov av kompetens som råder på svensk arbetsmarknad så menar Journalistförbundet att det är kontraproduktivt att inte vidga omfattningen på avtalet omgående.

12. En konferens om utbildning och kompetensutveckling

Förbundsstyrelsen delar uppfattningen att det behövs en större samordning när det gäller utbildningar för journalister. Vi har därför också tagit några mindre ansatser att starta en sådan diskussion. Det är dock vår analys att förbundet inte kan leda en sådan samordning av flera skäl. Det finns därför anledning att tro att en sådan prioritering innebär fel användning av förbundets begränsade resurser.